

Förslag till förordning om en inre marknad för digitala tjänster

Infrastrukturdepartementet

2021-01-19

Dokumentbeteckning

COM (2020) 825

Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om en inre marknad för digitala tjänster (Digital Services Act) och om ändring av direktiv 2000/31/EG.

Sammanfattning

Europeiska kommissionens (kommissionen) förslag tar sikte på leverantörer av digitala tjänster såsom digitala förmedlingstjänster (providers of intermediary services). Begreppet inkluderar tre huvudgrupper av leverantörer som i olika grad tar befattning med information som användare av deras tjänster tillhandahåller – så kallade *mere conduit* som enbart vidarebefordrar information, *cashiertjänster* som därutöver utför en tillfällig mellanlagring av information, och *värdtjänster* som tar en mer aktiv befattning med informationen. Begreppet värdtjänster inkluderar i sin tur en än mer aktiv grupp av aktörer som på begäran av en tjänstemottagare lagrar information eller sprider den vidare, s.k. *internetplattformar* (online platforms). Det kan till exempel vara digitala marknadsplatser som webbplatser eller mobilapplikationer där konsumenterna kan köpa varor eller tjänster från olika bolag, sociala medieplattformar och sökmotorer. Syftet med förslaget är att uppnå en välfungerande inre marknad för digitala tjänster och att anpassa samt harmonisera ansvarsregler för tillhandahållare av förmedlingstjänster till den digitala verklighet som unionsmedborgarna i dag lever i. Förslaget syftar även till att förbättra medlemsstaternas samarbete i fråga om efterlevnad och inrätta s.k. nationella digitala samordnare (Digital Services Coordinators). Det syftar vidare till att säkerställa transparens, trygghet och säkerhet samt respekt för grundläggande rättigheter i en digital

miljö. Tillhandahållare av förmedlingstjänster föreslås omfattas av stegvis striktare krav, bland annat när det gäller transparens mot myndigheter och slutanvändare. Vårdtjänster, internetplattformar och mycket stora plattformar åläggs också att inrätta en *notice and action*-mekanism. De mycket stora internetplattformarna ges därutöver också incitament att ingå särskilda överenskommelser med myndigheter om att vidta åtgärder för att uppfylla förordningens krav i samband med tillsyn. Alla tillhandahållare av förmedlingstjänster ges också bättre incitament att vidta proaktiva åtgärder bland annat för att identifiera och ta bort olagligt innehåll på eget initiativ.

Kommissionen har identifierat att det nya informationssamhällets (digitala) tjänster förändrar vardagen för unionsmedborgare och formar och ändrar bland annat hur de kommunicerar, konsumerar och gör affärer. Dessa tjänster har bidragit till samhälleliga och ekonomiska förändringar i unionen och hela världen. Samtidigt har användningen av dessa tjänster också gett upphov till nya risker och utmaningar, både för samhället som helhet och för individer som använder sådana tjänster. Covid-19-pandemin har också visat vikten av digital teknik i alla aspekter av det moderna livet. Det har tydligt visat samhällets behov av tillgång till digitala tjänster.

När förslaget talar om olagligt innehåll klargörs i artikel 2 att det som avses är all information som i sig eller med hänvisning till en aktivitet, inklusive försäljning av produkter eller tillhandahållande av tjänster, inte överensstämmer med unionsrätten eller lagen i en medlemsstat, oavsett exakt ämne eller karaktär av den lagen.

Regeringen välkomnar kommissionens förslag. Sammantaget anser regeringen att förordningen har potentialen att bidra till ökad transparens, trygghet och förutsägbarhet för slutanvändare och de digitala tjänster som verkar på marknaden. Samtidigt eftersträvar förslaget det viktiga målet att motverka fragmentering av regelverket på den inre marknaden och att skydda plattformarnas och sökmotorernas autonomi och innovationskapacitet. Regeringens målsättning är att förhandlingarna ska resultera i en förordning som utgör en balanserad avvägning mellan dessa intressen, där mänskliga rättigheter respekteras och där leverantörer av förmedlingstjänster får förtydligade spelregler och tar ett större ansvar för att motverka förekomsten av olagligt innehåll. Det är viktigt att regler inom den digitala sektorn grundas på noggrant utförda konsekvensanalyser och att de utformas på ett sådant sätt att innovation och investeringsvilja även fortsatt stimuleras. Företagens, särskilt små och medelstora (SME:s), intresse av förutsebarhet och rättssäkerhet bör även säkerställas i största möjliga utsträckning.

Regeringens målsättning med förhandlingsarbetet är också en balans som bl.a. säkerställer respekten för mänskliga rättigheter, inklusive yttrandefriheten, jämställdhet och principen om icke-diskriminering. I detta

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

I meddelandet Att forma EU:s digitala framtid COM (2020) 67 av den 19 februari 2020 presenterades insatser inom digitalisering som kommissionen kommer att fokusera på under de kommande fem åren (se faktaPM 2019/20:FPM23).

I meddelandet aviserade kommissionen den översyn av direktiv (2000/31/EG) om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden (e-handelsdirektivet) som det nu aktuella förslaget inkluderar.

Europeiska rådet angav i sina slutsatser 1–2 oktober 2020 att det såg fram emot kommissionens förslag till en lag om digitala tjänster i slutet av 2020. Kommissionen presenterade samtidigt med detta förslag även förslaget om en s.k. Digital Markets Act, som även den syftar till att harmonisera regelverket av online plattformar och delvis alltså kompletterar detta förslag. Digital Markets Act presenteras i separat faktapromemoria.

1.2 Förslagets innehåll

1.2.1 Översikt

Förordningen är indelad i fem kapitel. Vissa av kapitlen är indelade i avsnitt.

I kapitel I finns allmänna bestämmelser. Där anges bland annat mål och tillämpningsområde för förordningen. Kapitlet innehåller även definitioner.

I kapitel II anges under vilka förutsättningar leverantörer av förmedlingstjänster inte ska kunna hållas ansvariga för olagligt innehåll som användare av tjänsterna tillhandahåller. Vidare föreslås en bestämmelse som klargör att tillhandahållare av förmedlingstjänster har möjlighet att vidta frivilliga undersökningar på eget initiativ i syfte att upptäcka, identifiera och ta bort eller blockera olagligt innehåll utan att för den sakens skull gå miste om de ansvarsbegränsningar som regleras i kapitlet. Kapitlet innehåller även ett förbud mot att ge tillhandahållare av förmedlingstjänster en allmän övervakningsskyldighet på tjänsten. Slutligen innehåller det bestämmelser om hur leverantörer av förmedlingstjänster ska hantera en order att agera mot särskilt utpekad olagligt innehåll och av order att lämna viss information.

Kapitel III, som är uppdelat i fem avsnitt innehåller skyldigheter för en transparent och säker digital miljö.

Avsnitt 1 innehåller bestämmelser som tillämpas på alla tillhandahållare av förmedlingstjänster. Bland annat bestämmelser om skyldighet att etablera en kontaktpunkt, utse en juridisk representant, om innehållet i användarvillkor samt om rapporteringsskyldighet för att säkerställa transparens.

Avsnitt 2 innehåller tillkommande regler som gäller för tillhandahållare av värdtjänster inklusive internetplattformar. Där finns bland annat bestämmelser om en s.k. notice and action-mekanism för att öka tydlighet och transparens för användare och aktörer. Där finns också bestämmelser om motivering av beslut om borttagning eller blockering av innehåll.

Avsnitt 3 innehåller tillkommande regler för tillhandahållare av internetplattformar. Internetplattformar som är mikro- och småföretag enligt rekommendation 2003/361/EC undantas dock från avsnittets tillämpningsområde. Bland annat finns en skyldighet att ha ett internt klagomålshanteringssystem i artikel 17 som gör det möjligt för användare att på vissa grunder klaga på hanteringen av visst innehåll. Till exempel ska det vara möjligt att klaga på att visst innehåll tagits bort eller blockerats. Avsnittet innehåller också en bestämmelse riktad till internetplattformar som rör ingående av distansavtal. Internetplattformen ska säkerställa att företag som vill marknadsföra sig eller sälja produkter och tjänster via plattformen inkommit med viss på information till plattformen. Bland annat krävs finansiell information och information om företagets identitet, samt kontaktuppgifter.

Avsnitt 4 innehåller tillkommande regler för mycket stora internetplattformar. Mycket stora internetplattformar föreslås bland annat få en tillkommande skyldighet att hantera systemiska risker relaterade till bland annat spridning av olagligt innehåll på plattformen.

Avsnitt 5 innehåller övergripande bestämmelser om bland annat framtagande av standarder och uppförandekoder (*codes of conduct*) för bland annat onlinemarknadsföring.

Kapitel IV, som är uppdelat i fem avsnitt, innehåller regler om genomförande, samarbete, sanktioner och verkställighet.

Avsnitt 1 innehåller bestämmelser om behöriga myndigheter och nationella digitala samordnare.

Avsnitt 2 innehåller bestämmelser om en europeisk styrelse för nationella digitala samordnare.

Avsnitt 3 innehåller bestämmelser om bland annat tillsyn, undersökningar, verkställighet och uppföljning i fråga om mycket stora internetplattformar.

Avsnitt 4 har gemensamma regler om verkställighet och informationsutbyte.

Avsnitt 5 innehåller bestämmelser om delegerade akter.

Kapitel V innehåller slutbestämmelser, bland annat om upphävande av vissa artiklar i e-handelsdirektivet och om genomförande.

1.2.2 Materiella regler för olika typer av tjänster

Regler som gäller för samtliga tillhandahållare av förmedlingstjänster

I fråga om ansvar föreslås att s.k. *mere conduit*, *cachning* respektive *hosting* (värdtjänster) under vissa förutsättningar inte ska ha ansvar för innehåll som användarna av tjänsterna tillhandahåller (artiklarna 3–5). Dessa begrepp känns igen från Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden (e-handelsdirektivet). Bestämmelserna ersätter motsvarande bestämmelser i e-handelsdirektivet. I artikel 6 föreslås att ansvarsbegränsningarna i de föregående artiklarna ska kunna komma ifråga även om en tillhandahållare av en förmedlingstjänst frivilligt och på eget initiativ utreder eller vidtar åtgärder för att kartlägga, identifiera och ta bort alternativt blockera tillgång till olagligt innehåll.

Det finns även regler om hantering av order att agera mot särskilt utpekad olagligt innehåll. När tillhandahållare av förmedlingstjänster tar emot en sådan order, ska den redogöra för vilka åtgärder som vidtagits till följd av den. Tillhandahållare av förmedlingstjänster kan också få order att lämna en viss information. Den ska då utan onödigt dröjsmål informera den aktör som utfärdat ordern att den mottagits och vilka åtgärder som vidtagits med anledning av den.

Samtliga tillhandahållare av förmedlingstjänster föreslås få en skyldighet att ha en samlad kontaktpunkt inom unionen i artikel 10. För aktörer som är etablerade i ett tredjeland ställs i artikel 11 krav på att ha en juridisk representant inom unionen. Om aktörer i denna kategori har restriktioner för användning, så ska det anges i deras användarvillkor enligt artikel 12. Det ställs också krav på transparensrapportering om borttagning av och nekad åtkomst till av visst innehåll i artikel 13.

Regler som gäller för tillhandahållare av värdtjänster inklusive internetplattformar

Bland de tillkommande regler som gäller för tillhandahållare av värdtjänster vilket inkluderar även internetplattformar och mycket stora plattformar, finns i artikel 14 bestämmelser om hur tillhandahållare av dessa ska hantera anmälningar om olagligt innehåll på sina tjänster (s.k. notice and action-mekanism). I artikel 15 finns även en skyldighet för sådana leverantörer att, om leverantören beslutar att ta bort eller blockera tillgång till information

som tillhandahålls av en mottagare av tjänsten, förse mottagaren med en motivering av beslutet.

2020/21:FPM67

Regler som gäller för tillhandahållare av internetplattformar

I artikel 17 föreslås att internetplattformar ska ha ett internt klagomålshanteringsystem på plats för att hantera klagomål rörande beslut som fattas i samband med påstått olagligt innehåll eller information som är oförenlig med aktörernas villkor. Aktörerna ska vidare enligt artikel 18 interagera med certifierade organ för tvistlösning utanför domstol för att lösa eventuella tvister med användare av deras tjänster. I artikel 19 föreslås att internetplattformar ska inrätta en mekanism för anmälningar från betrodda anmälare (*trusted flaggers*). I artikel 20 finns bestämmelser om skyddsmekanismer för att förhindra missbruk av tjänsten. Artikel 21 innehåller skyldighet för internetplattformar att informera behöriga tillsynsmyndigheter om de får kännedom om information som ger upphov till misstankar om allvarliga brott som innebär ett hot mot personers liv eller säkerhet.

I artikel 22 anges att internetplattformar som gör det möjligt för konsumenter inom unionen att ingå distansavtal med aktörer som bland annat erbjuder varor och tjänster på internetplattformen ska säkerställa att viss information om aktören finns tillgänglig för plattformen. Internetplattformarna ska också publicera en mer omfattande rapport om aktiviteter för att ta bort eller blockera olagligt innehåll och lösa sådana tvister enligt artikel 23.

Slutligen ställs transparenskrav rörande onlinemarknadsföring i artikel 24.

De regler som särskilt gäller tillhandahållare av internetplattformar undantar mikroföretag och små företag från tillämpningsområdet.

Särskilda regler för mycket stora internetplattformar

I artikel 25 definieras vad som avses med en mycket stor internetplattform. En sådan ska enligt förslaget ha i genomsnitt mer än 45 miljoner aktiva användare i månaden inom unionen. Fler faktorer kan påverka bedömningen av om en internetplattform ska anses vara mycket stor. Dessa anges också i bestämmelsen.

Artikel 26 innehåller en skyldighet för mycket stora internetplattformar att genomföra kontinuerliga riskanalyser med utgångspunkt i tre områden; i) vilket olagligt innehåll som förekommer på den aktuella internetplattformen, ii) vilka möjliga negativa effekter som kan uppstå för utövandet av vissa definierade grundläggande rättigheter i EU:s stadga om grundläggande rättigheter och iii) medveten manipulering av tjänsten på vissa grunder.

Artikel 27 ställer krav på mycket stora internetplattformar att vidta åtgärder anpassade till de specifika systemriskerna som identifierats enligt artikel 26.

Artikel 28 beskriver den oberoende revision som ska kunna göras mot mycket stora plattformar för att undersöka efterlevnad av främst reglerna som gäller mycket stora internetplattformar.

Det finns även mer omfattande bestämmelser om bland annat transparenskrav för onlinemarknadsföring.

1.2.3 Främjande av framtagandet av branschregler

I artikel 34 föreslås att kommissionen ska främja att relevanta organ tar fram standarder på ett antal definierade områden. Till exempel för elektronisk anmälan om olagligt innehåll. I artikel 35 föreslås att kommissionen ska uppmantra till att det utvecklas branschregler på EU-nivå som ska bidra till ett korrekt genomförande av förordningen. I artikel 36 föreslås att kommissionen ska uppmantra till särskilda branschregler avseende onlinemarknadsföring. I artikel 37 anges att styrelsen ska kunna rekommendera kommissionen att under vissa förhållanden upprätta krisprotokoll med medverkan från internetplattformar. Skyldigheten är begränsad till krissituationer som påverkar allmän säkerhet eller folkhälsa.

1.2.4 Genomförande, samarbete, sanktioner och verkställighet

Medlemsstaterna ska enligt artikel 38 utse en nationell digital samordnare och en behörig myndighet. Den nationella digitala samordnaren ska vara ansvarig för alla frågor som rör tillämpningen och verkställigheten av förordningen. Den ska också säkerställa samordning på nationell nivå.

Enligt artikel 42 ska medlemsstaterna ta fram nationella bestämmelser om sanktioner för tillhandahållare av förmedlingstjänster för överträdelser av förordningen. I artikeln finns även bestämmelser om vilka kriterier som ska bestämma sanktionernas storlek.

I artikel 47 anges att det ska finnas en europeisk styrelse för digitala tjänster. Styrelsen ska stötta och ge råd till nationella samordnare för digitala tjänster och till kommissionen i enlighet med förordningen. Den ska bestå av utsedda tjänstepersoner från nationella digitala samordnare.

I artikel 50 finns bestämmelser om tillsyn för mycket stora internetplattformar.

Kommissionen ges i artikel 55 möjlighet att i vissa fall vidta intermistiska åtgärder. För att den ska komma i fråga krävs att det finns en risk för allvarlig skada för användarna av tjänsten. Enligt artikel 58 ska kommissionen, om den finner att en mycket stor internetplattform brister i efterlevnad, kunna fatta beslut och kräva rättelse. I artikel 56 anges att om en mycket stor internetplattform under tillsynsförfaranden åtar sig att säkerställa efterlevnad av relevanta bestämmelser i förordningen, kan kommissionen genom beslut göra dessa åtaganden bindande för plattformen och avsluta ärendet. Kommissionen kan också, på eget initiativ eller enligt

rekommendation från styrelsen, inleda ett ärende mot mycket stora plattformar.

Särskilda sanktionsregler för mycket stora internetplattformar föreslås i artiklarna 59–62.

I artikel 67 finns bestämmelse om att kommissionen ska inrätta ett pålitligt och säkert informationsdelningssystem. Det finns också bestämmelse om att kommissionen i genomförandeakter närmare ska definiera vilka praktiska och operativa åtgärder som gäller för hur informationsdelningssystemet fungerar.

1.2.5 Översyn

I artikel 73 anges att senast fem år efter att förordningen trätt i kraft ska kommissionen utvärdera förordningen och rapportera till Europaparlamentet, rådet och den ekonomiska och sociala kommittén. Därefter ska förordningen ses över vart femte år. Senast tre år efter att förordningen börjat gälla ska kommissionen även utvärdera hur den europeiska styrelsen för digitala tjänster fungerar.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

1.3.1 Förslagets effekt på specifika svenska regler m.m.

En EU-förordnings bestämmelser blir direkt tillämpliga i Sverige när den träder i kraft. Några författningsändringar för att regleringen ska bli gällande i Sverige behövs därför inte. Förslaget bedöms dock påverka flertalet svenska författningar, bland annat lag (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster och lagen (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor. Förordningen kommer även att behöva kompletteras med nationella bestämmelser om bland annat sanktioner för tillhandahållare av förmedlingstjänster som inte fullgör sina skyldigheter enligt förordningen.

1.3.2 Förslagets förenlighet med svenska grundlagar

Webbplatser på internet kan i vissa fall omfattas av det särskilda skydd som yttrandefrihetsgrundlagen ger yttrande- och informationsfriheten. Grundlagsskyddet gäller för webbplatser som har utgivningsbevis eller, något förenklat, om webbplatsen drivs av ett massmedieföretag. Skyddet enligt yttrandefrihetsgrundlagen innebär bland annat att myndigheter inte får förhandsgranska eller försvåra publicering av innehåll på hemsidan. Eventuella ingripanden får endast göras efter publicering och ansvar för innehållet i en publicering kan komma ifråga endast för vissa uppräknade brott i yttrandefrihetsgrundlagen, bland annat ett antal brott mot rikets säkerhet. Yttrandefrihetsgrundlagen bygger på principen om ensamansvar

och ansvaret för innehållet på en grundlagsskyddad webbplats ligger i första hand på utgivaren.

Ingripanden med anledning av innehållet i en publicering som skyddas av yttrandefrihetsgrundlagen får endast ske på det sätt som anges i grundlagen och någon möjlighet för myndigheter att stänga ned eller kräva nedstängning av en hemsida finns inte. Detsamma gäller för blockering eller krav på borttagning av visst innehåll. Däremot hindrar yttrandefrihetsgrundlagen inte ingripanden mot redan publicerat innehåll på en grundlagsskyddad hemsida som inte aktualiserar yttrandefrihetsrättsliga bedömningar, till exempel renodlade kommersiella reklambudskap, förfälskningar eller olovlig användning av varumärken.

Vissa webbplatser som träffas av förslaget kan omfattas av skydd enligt YGL, och det kan inte uteslutas att förslaget i några avseenden kan komma i konflikt med YGL:s bestämmelser. De eventuella konfliktytorna gentemot YGL behöver analyseras närmare och noggrant bevakas i det kommande förhandlingsarbetet för att säkerställa förordningens överensstämmelse med YGL.

Mekanismer för s.k. notice and action kan begränsa yttrandefriheten (dvs. friheten att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor) och informationsfriheten (dvs. friheten att inhämta och ta emot upplysningar samt att i övrigt ta del av andras yttranden); fri- och rättigheter som var och en gentemot det allmänna är tillförsäkrad enligt regeringsformen. T.ex. riskerar oprecisa krav kunna leda till överborttagning. Begränsningar av yttrandefriheten får enligt regeringsformen göras endast för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle. Begränsningen får aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett den och inte heller sträcka sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen såsom en av folkstyrelsens grundvalar. Begränsningen får inte göras enbart på grund av politisk, religiös, kulturell eller annan sådan åskådning.

Det måste säkerställas att yttrandefrihetsbegränsningar är förenliga med regeringsformen. I detta ingår att förslagets krav ges en tillräckligt precis och välavvägd utformning.

1.4 Budgetära konsekvenser

När det gäller den tillkommande materiella regleringen som följer av förslaget för olika typer av förmedlingstjänster konstaterar kommissionen i sin konsekvensanalys (SWD (2020) 348 final) (konsekvensanalysen) att förslaget kommer att generera kostnader för tillhandahållare av förmedlingstjänster. Dessa kostnader utgör enligt kommissionen dock en betydande minskning jämfört med de kostnader som uppstått genom de nu aktuella fragmenterade reglerna som ser olika ut i varje medlemsstat. Regeringens bedömning är att ett harmoniserat regelverk kan medföra

ekonomiska effektiviseringar för marknadsaktörer jämfört med dagens fragmenterade regelverk.

2020/21:FPM67

När det gäller de institutionella förändringar som föreslås, framgår av konsekvensanalysen att kommissionen anser att en lämplig nivå av teknisk kapacitet inom offentliga myndigheter, robust byggd över tid, kommer att medföra en korrigerande av informationsasymmetrier mellan myndigheter och marknadsaktörer samt leda till en hållbar modell för reglering av digitala tjänster. Ur detta perspektiv kan ökat samarbete på det sätt som föreslås ha en positiv nettoeffekt för att hjälpa alla medlemsstater på medellång till lång sikt. Jämfört med nuläget anser kommissionen att kostnaderna avsevärt kan sänkas i fråga om ineffektivitet och dubbelarbete i den befintliga organisationen för samarbete mellan myndigheter. Regeringen gör ingen annan bedömning utan ser att förslaget skulle kunna leda till ett effektivare regleringsarbete. Eventuella ökade kostnader för statsbudgeten eller EU-budgeten ska finansieras inom befintliga ramar.

2 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar EU-kommissionens förslag till förordning. Digitalisering bör vara ett verktyg för att uppnå ett effektivare, mer konkurrenskraftigt, innovativt, inkluderande, säkert och hållbart Europa. Digitaliseringen är gränslös av naturen och därmed en möjliggörare av handel och en mer integrerad och inkluderande inre marknad. Förslaget är därför särskilt viktigt för att motverka handelshinder i form av fragmentiserad lagstiftning på den inre marknaden. Förslaget bedöms även kunna bidra till att främja tjänstehandeln på den inre marknaden.

Den inriktning som finns i förslaget på horisontella, allmänna principer för tillhandahållare av förmedlingstjänster välkomnas såsom exempelvis bevarande av ursprungslandsprincipen. Reglering av marknaden för digitala tjänster krävs för att åstadkomma tydlighet och transparens på den inre marknaden för digitala tjänster. Tillhandahållare av förmedlingstjänster behöver ta ett större ansvar för att ta bort och hålla borta uppenbart olagligt innehåll som i sig, eller med hänvisning till en aktivitet, inklusive försäljning av produkter eller tillhandahållande av tjänster, inte överensstämmer med unionsrätten eller lagen i en medlemsstat. Samtidigt behövs en balans som bland annat säkerställer respekten för mänskliga rättigheter, inklusive yttrandefriheten, jämställdhet och principen om icke-diskriminering, och ger incitament för leverantörer av förmedlingstjänster att växa och vara innovativa. Principen om ett öppet, fritt och säkert internet bör också värnas. Ett ökat ansvar för att ta bort olagligt innehåll bör utformas så att det inte försvårar brottsbekämpningen. Det är vidare viktigt att regler inom den digitala sektorn grundas på noggranna konsekvensanalyser. Företagens, särskilt små och medelstora (SME:s) intresse av förutsebarhet och rättssäkerhet måste även säkerställas i största möjliga utsträckning. Den EU-harmonisering som föreslås behövs för att möjliggöra en digital inre marknad

i ljuset av att flera medlemsstater har egna, potentiellt avvikande planer. Förslaget får heller inte strida mot WTO-regelverket.

Regeringen välkomnar att reglerna om ansvar riktar in sig endast på olagligt innehåll. Som utgångspunkt bör dessa regler dock endast avse innehåll som enligt nationell lag eller enligt EU-rätten är uppenbart olagligt i sig, eller med hänvisning till en aktivitet, t.ex. försäljning av produkter eller tillhandahållande av tjänster. Regeringen välkomnar också syftet med förslaget att förtydliga och harmonisera processen för notifiering av olagligt innehåll på internetplattformar och värdtjänster och hur det ska hanteras.

Regeringen välkomnar vidare ansatsen att ge incitament till ett mer proaktivt ansvar för leverantörer av förmedlingstjänster i fråga om att ta ned och hålla olagligt innehåll borta, och att aktörer med i generell mening större inflytande åläggs ett större ansvar än de med mindre inflytande. Det kan dock närmare behöva diskuteras om enbart antalet användare ska vara avgörande för vilket inflytande företaget anses ha och därmed graden av ansvar. Det är även välkommet att framtagande av branschstandarder lyfts i förslaget.

Värdtjänster inklusive internetplattformar bör, i likhet med vad regeringen uppfattar är syftet med förslaget, ha transparenta och användarvänliga mekanismer där var och en kan anmäla förekomsten av olagligt innehåll och få information om hur anmälan behandlas.

Förslagen i förordningen påverkar inte tillämpningen av ursprungslandsprincipen i e-handelsdirektivet. Regeringen anser att det är viktigt att principen bevaras. En annan viktig princip som hittills reglerats i e-handelsdirektivet är tjänstetillhandahållarens avsaknad av en generell övervakningsskyldighet. Regeringen välkomnar att principen har en motsvarighet i förordningsförslaget.

2.1 Medlemsstaternas ståndpunkter

Inför det att förslaget lades har vissa medlemsstater cirkulerat egna eller delade positionspapper rörande vissa delfrågor i det nu aktuella förslaget. I och med att förhandlingar inleds kan medlemsstaternas positioner dock väntas justeras mer eller mindre. Många medlemsstater förespråkar förtydligade ansvarsregler för internetplattformar. Flera medlemsstater förespråkar också regler som ger plattformarna ett utökat ansvar för innehåll. Många anser att ansvaret bör begränsas till olagligt innehåll. En del medlemsstater vill däremot att reglerna ska gälla skadligt eller olämpligt innehåll, oavsett om det är olagligt eller inte.

2.2 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentets synpunkter om det slutliga förslaget är ännu inte kända. Tidigare har Europaparlamentets utskott publicerat tre rapporter rörande

lagförslaget (se Report with recommendations to the Commission on the Digital Services Act: Improving the functioning of the Single Market (2020/2018(INL), Report with recommendations to the Commission on a Digital Services Act: adapting commercial and civil law rules for commercial entities operating online (2020/2019(INL) samt Report on the Digital Services Act and fundamental rights issues posed (2020/2022(INI)).

Europaparlamentet har också uttalat att en rättsakt om digitala tjänster bör medföra tydlighet kring hantering av olagligt innehåll online.

2.3 Remissinstansernas ståndpunkter

Remissinstansernas ståndpunkter är ännu okända. Infrastrukturdepartementet planerar ett EU-sakråd under februari 2021.

Regeringen höll en hearing med branschaktörer innan kommissionen lade sitt förslag. Delfrågeställningar som ingick i ett offentligt samråd som kommissionen höll under tredje kvartalet 2020 låg till grund för diskussionen. Bland annat diskuterades vid hearingen hur det säkerställs att internetplattformar tar ansvar för att ta bort och hålla olagligt innehåll borta från sina tjänster.

Majoriteten av deltagande organisationer välkomnade att kommissionen ser över den aktuella lagstiftningen med hänvisning till den avsevärda digitala utveckling som skett sedan direktivet infördes 2000. På vilket sätt det ska ske, rådde det däremot olika meningar om. Behovet av mer långtgående regler för att till exempel hålla uppenbart olagligt innehåll borta från internetplattformar var en fråga som deltagarna hade olika syn på. Vissa aktörer gjorde gällande att bland annat algoritmer och andra tekniska metoder redan används för att hålla sådant innehåll borta från plattformar. Andra deltagande aktörer såg behov av mer långtgående reglering som också medger mer transparens för användarna.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Förslagets rättsliga grund är artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Artikel 114 utgör en rättslig grund för åtgärder som syftar till att säkerställa den inre marknadens funktion. Det ordinarie lagstiftningsförfarandet i artikel 294 i samma fördrag är tillämpligt, vilket innebär att rådet beslutar med kvalificerad majoritet och att Europaparlamentet är medbeslutande.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionen anför att det främsta målet med förslaget är att säkerställa att den inre marknaden fungerar väl, särskilt när det gäller tillhandahållande av

gränsöverskridande digitala tjänster. I linje med detta mål syftar förslaget till att säkerställa harmoniserade villkor för innovativa gränsöverskridande tjänster att utvecklas i unionen. Flera medlemsstater har lagstiftat eller avser att lagstifta i frågor som rör borttagande av olagligt innehåll online, s.k. notice and takedown-mekanismer, och transparens. På grund av internets gränsöverskridande natur blir sådana nationella bestämmelser ett hinder vid tillhandahållandet och mottagandet av tjänster i hela EU. Kommissionen anför vidare att harmonisering av villkoren för utvecklingen av gränsöverskridande digitala tjänster i unionen, samtidigt som en säker online-miljö bibehålls, bara kan åstadkommas på unionsnivå. Åtgärder på unionsnivå ger, enligt kommissionen, bland annat förutsägbarhet och rättssäkerhet. Samtidigt främjar det lika skydd för alla unionsmedborgare genom att säkerställa att åtgärder mot olagligt innehåll online från tillhandahållare av förmedlingstjänster är konsekventa, oavsett var de är etablerade. Regeringen delar kommissionens uppfattning att regler som ska gälla för denna typ av digitala tjänster som utvecklats på olika digitala marknader bör finnas på EU-nivå och inte nationell nivå. Att reglerna genom förslaget harmoniseras bör kunna leda till ökad tydlighet och rättssäkerhet för såväl användare som marknadsaktörer. Regeringen anser även i övrigt att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

När det gäller proportionalitet konstaterar kommissionen inledningsvis att förordningens förslag är begränsade till det absolut nödvändiga för att uppnå målen med förordningen. Vidare konstaterar kommissionen att förslaget fastställer asymmetriska skyldigheter för olika typer av leverantörer av digitala tjänster beroende på bolagets storlek och vilken typ av tjänster det tillhandahåller. På så sätt hanteras vissa identifierade problem enbart där de uppstår och belastar inte leverantörer som inte är berörda av problemen. Vissa materiella skyldigheter gäller endast mycket stora internetplattformar som på grund av sin räckvidd har fått mycket stora påverkansmöjligheter för den offentliga debatten och ekonomiska transaktioner. Mycket små leverantörer är helt undantagna från skyldigheterna. Regeringen anser att förslaget som helhet är förenligt med proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förhandlingar inleddes i rådet den 6 januari 2021.

4.2 Fackuttryck/termer

Notice and action-mekanism: proceduren för att efter anmälan avlägsna innehåll från en tjänst.

Informationssamhällets tjänster: tjänst som normalt tillhandahålls mot ersättning, på distans, av elektroniska medel och på individuell begäran av en

mottagare av tjänster enligt definitionen i direktiv (EU) 2015/1535. Definitionen omfattar flertalet kategorier av tjänster, från enkla webbplatser till förmedlingstjänster som internetplattformar eller tillhandahållare av internetaccess-tjänster.

Mere conduit: består av överföringen i ett kommunikationsnätverk av information som tillhandahålls av en mottagare av tjänsten eller tillhandahållande av tillgång till ett kommunikationsnätverk.

Cachning: består av överföringen i ett kommunikationsnätverk av information som tillhandahålls av en mottagare av tjänsten, som involverar automatisk, mellanliggande och tillfällig lagring av denna information, i syfte att effektivisera informationens vidarebefordran till andra mottagare.

Värdtjänstleverantör: en leverantör av informationssamhällets tjänster vars tjänst består av lagring av information som tillhandahålls mottagaren av tjänsten på dennes begäran. Till exempel kan värdtjänster vara sociala medieplattformar, videostreamingtjänster, video, bild- och ljudspelningstjänster, fildelning och andra molntjänster.

Internetplattform: en mängd olika värdtjänstleverantörer såsom sociala nätverk, innehållsdelningsplattformar, appbutiker, onlinemarknadsplatser, återförsäljningstjänster, marknadsplatser och onlinebutiker för resor och boende. Sådana tjänster kännetecknas i allmänhet av sin förmedlingsroll

mellan olika sidor av marknaden – som säljare och köpare, inkvarteringstjänstleverantörer eller innehållsleverantörer och ofta mellanliggande åtkomst till användargenererat innehåll.